

GERD એટલે શું?

છાતીની બળતરા (Heart burn) અથવા એસીડીટીએ અપચનની વિવિધ તકલીફો માટે વપરાતો સામાન્ય શબ્દ છે, પરંતુ તબીબી વિજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ તે ખરેખર GERD નું લક્ષણ છે. આ રોગમાં જઠરમાંથી પાચક એસિડ અત્રનળીમાં પાછો આવે છે જેના કારણે ગળાના નીચેના ભાગમાં અથવા પાંસળીઓની વચ્ચે બળતરા થાય છે. આ બળતરા હોજરીના ભાગમાંથી છાતીની વચ્ચે થઈ છેક ગળા સુધી આવે છે. ઘણાં પુષ્ટ માણસોને મહિનામાં એકાદ વખત આ બળતરાનો અનુભવ કરતાં હોય છે. આ ઉપરાંત, સૂકી ખાંસી, શ્વાસની તકલીફ, ઉલટી થવી અથવા ખોરાક ગળવામાં પણ તકલીફ થઈ શકે છે.

GERD કેમ થાય છે?

સામાન્ય સંજોગોમાં આપણે જ્યારે ખોરાક ખાઈએ છીએ તે અત્રનળીમાંથી પસાર થઈ જઠરમાં આવે છે. આ સમયે અત્રનળીના નીચેના ભાગમાં આવેલ વાલ્વ ખોરાક એક જ તરફ ઉપરથી નીચે જાય છે (જેને LES) કહે છે. ખોરાક પસાર થતાં તરત જ આ વાલ્વ બંધ થઈ જાય છે જેથી જઠરનો એસીડ ઉપર ચઢતો નથી પરંતુ જે દર્દીઓને અત્રનળીનો આ વાલ્વ બરોબર કામ કરતો નથી અને જઠરનો એસીડ અત્રનળીમાં આવવા દે છે તેને કારણે બળતરા થાય છે તથા અત્રનળીમાં સોજો આવે છે.

GERD ના અન્ય કોઈ કારણો?

કેટલાંક લોકોને જન્મથી જ અત્રનળીનો વાલ્વ ઢીલો હોય છે જ્યારે અન્ય કેટલાક લોકોમાં તીખાં અને તેલવાળા ખોરાક, અમુક પ્રકારની દવાઓ લેવાથી ચુસ્ત કપડાં પહેરવાથી ઉપરાંત ધુમ્રપાન, દારૂ વગેરેના સેવનથી અત્રનળીનો વાલ્વ ઢીલો થઈ જાય છે અને એસીડ હોજરીમાંથી અત્રનળીમાં આવે છે. અત્રનળીનો પેટમાં રહેલ ભાગ છાતીમાં ચઢી જાય તેવી પરિસ્થિતિને Hiatus Hernia કહે છે, જેના કારણે પણ Heart burn ની તકલીફ થાય છે.

GERD ની સારવાર કેવી રીતે થાય છે?

સામાન્ય રીતે GERD ની સારવાર ત્રણ તબક્કાવાર કરવામાં આવે છે.

(૧) ખોરાક અને જીવન પધ્ધતિનો ફેરફાર:

ઘણાં દર્દીઓને ખોરાકની સંભાળ સાથે Antacid આપવાથી ઘણી રાહત રહે છે. વજન ઓછું કરવાથી, ધૂમ્રપાન અને દારૂનું સેવન ઘટાડવાથી તથા ખોરાક લેવાની અને ઉઘવાની પધ્ધતિના ઘણાં દર્દીઓને ફાયદો થાય છે. નિયમિત કસરત અને વજન ઓછું કરવાથી આ તકલીફમાં ઘણાં અંશે રાહત થાય છે.

(૨) દવાઓથી સારવાર:

કસરત અને જીવનપધ્ધતિના ફેરફાર થતાં ફાયદો ન થાય ત્યારે દવાઓની જરૂરિયાત ઉભી થાય છે. Antacid ની ગોળીથી હોજરીના એસિડની અસર નાબુદ થાય છે જેના કારણે Heart burn ની તકલીફમાં રાહત થાય છે. દુવાઓ કયા પ્રકારની અને કેટલો સમય લેવી તેની ચર્ચા ડોક્ટર સાથે કરવી જરૂરી છે.

(૩) ઓપરેશન:

જે દર્દીઓને જીવનપધ્ધતિ અને ખોરાકના ફેરફારથી અથવા દવાઓથી ફાયદો ન થતો હોય અથવા સતત દવાઓ ચાલુ રાખવી પડતી હોય તેમનાં માટે ઓપરેશન એક યોગ્ય ઉપાય છે. યોગ્ય દર્દને યોગ્ય ઓપરેશન કરવાથી ઘણો ફાયદો થાય છે.

ચેકો મૂકીને અથવા લેપ્રોસ્કોપી ઓપરેશન ઉપરાંત અન્ય પધ્ધતિઓ જેવી કે એન્ડોસ્કોપીથી અત્રનળીની અંદરથી ઓપરેશન કરવાની પધ્ધતિઓ પ્રચારમાં છે પરંતુ દરેક દર્દીની તકલીફોના આધારે તેના માટે કયું ઓપરેશન યોગ્ય છે તેની ચર્ચા ડોક્ટર સાથે કરવી જરૂરી છે.

લેપ્રોસ્કોપી સર્જરીના શું ફાયદા છે?

ઓપરેશન પછી દુઃખાવો ઘણો ઓછો રહે છે. હોસ્પિટલમાં રોકાણ સમય ઓછો થાય છે. કામ પર ઝડપથી પાછા જઈ શકાય છે. નાના ઘાવ પેટ ઉપર દેખાતા નથી.

લેપ્રોસ્કોપી સર્જરીથી તમને ચોક્કસ ફાયદો થશે જ?

લેપ્રોસ્કોપીક સર્જરીથી ઘણાં ફાયદા છે પરંતુ દરેક માટે તે યોગ્ય પધ્ધતિ નથી હોતી દરેક દર્દીની એન્ડોસ્કોપીના આધારે તેના માટે યોગ્ય ઓપરેશન કયું છે તે નક્કી કરવું જરૂરી છે.

ઓપરેશન માટે શું તૈયારી કરવાની હોય છે?

(૧) ઓપરેશન પહેલાં જરૂરી લોહી પેશાબના રિપોર્ટ, ફીઝીશીયન ડોક્ટરની તપાસ, કાર્ડિયોગ્રામ, છાતીનો ફોટો વગેરે કરાવવાના હોય છે.

(૨) ઓપરેશન અંગેની સંપૂર્ણ જાણકારી તેમાં રહેલ જોખમ વગેરે સમજીને ઓપરેશન માટે સંમતિ આપવાની હોય છે.

(૩) ઓપરેશનના સમય પહેલાં ચોક્કસ કલાકો માટે ખોરાક પાણી બંધું જ બંધ કરવાનું હોય છે.

(૪) એસ્પીરીન જેવી અન્ય લોહી પાતળું કરવાની દવાઓ ઓપરેશન અગાઉ ત્રણથી પાંચ દિવસ પહેલાં બંધ કરવી જરૂરી છે.

ઓપરેશનના દિવસે શું કરવામાં આવે છે?

ઓપરેશનના દિવસે સવારે તમને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવામાં આવે છે.

નસમાં એક નળી મૂકી તેમાંથી એનેસ્થેસીયા દવા દ્વારા દર્દીને બેભાન કરવામાં આવે છે અને ઓપરેશન પુરું થયા પછી ભાનમાં આવ્યા બાદ દર્દીને રૂમમાં ખસેડવામાં આવે છે. સામાન્ય રીતે બે થી ત્રણ દિવસ હોસ્પિટલમાં રોકાવાની જરૂર પડે છે.

ઓપરેશન કેવી રીતે કરવામાં આવે છે?

લેપ્રોસ્કોપીક એન્ટીરીફ્લેક્સ સર્જરીમાં હોજરીને અત્રનળીના નીચેના ભાગમાં વીંટાળી અને નવો વાલ્વ બનાવવામાં આવે છે.

ઓપરેશન માટે પેટ ઉપર ૪ થી ૫ નાનાં કાંણા કરવામાં આવે છે તેમાંથી પેટમાં દુરબીન ઉતારવામાં આવે છે જેના દ્વારા

અંદરના અંગો ટી.વી. મોનીટર પર વધારે સ્પષ્ટ અને મોટાં જોવામાં આવે છે. પેટમાં ગેસ ભરીને અંદર ઓપરેશન માટે જગ્યા કરવામાં આવે છે અને સંપૂર્ણ ઓપરેશન પેટની અંદર જ કરવામાં આવે છે.

લેપ્રોસ્કોપીથી ઓપરેશન પુરું કરવું શક્ય ન હોય તો શું કરવામાં આવે છે?

કેટલાંક દર્દીના કેસમાં પેટની અંદરના અંગો જોવામાં તકલીફ થતી હોય, વધારે ચરબીવાળા દર્દી, પહેલાંનાં કોઈ ઓપરેશનને કારણે અંદર આંતરડા ચોંટી ગયેલ હોય અથવા ઓપરેશન દરમ્યાન લોહી નીકળે જેને બંધ કરવામાં તકલીફ પડે તેમ હોય ત્યારે દર્દીના હિતમાં, દર્દીની જીવનની સુરક્ષાને ધ્યાનમાં રાખી ચેકો મૂકીને ઓપરેશન પૂર્ણ કરવામાં આવે છે. ઓપન ઓપરેશન કરવાનો નિર્ણય સર્જનના અનુભવ જે કારણે દર્દીની સુરક્ષા માટે લેવાયેલ પુષ્ટ નિર્ણય છે અને Complication નથી.

ઓપરેશન પછીની પ્રક્રિયા શું હોય છે?

ઓપરેશન પછી દુઃખાવો સામાન્ય હોય છે અને તેના માટે દવા આપવામાં આવે છે.

દર્દીને ઓપરેશન પછી ઝડપથી હરવા-ફરવા માટે સલાહ આપવામાં આવે છે.

શરૂઆતમાં પ્રવાહી ખોરાકથી ચાલુ કરી ધીમે ધીમે હલકો અને ઢીલો ખોરાક પછી સંપૂર્ણ ખોરાક લગભગ ૩-૪ દિવસમાં શરૂ કરવામાં આવે છે.

સામાન્ય રીતે ઓપરેશન પછી ૭ દિવસે ડોક્ટરને ફરીથી મળવું જરૂરી છે.

ઓપરેશનની કોઈ આડ અસરો હોય છે?

સામાન્ય રીતે ઓપરેશન પછી મોટાભાગના દર્દીઓને ફાયદો થાય છે અને દવાઓ પણ લેવી પડતી નથી. લાંબાગાળાની કોઈ આડ અસરો હોતી નથી.

શરૂઆતના સમયમાં કેટલાક દર્દીઓને ખોરકા ગળવાની તકલીફ થાય છે જે ૨ થી ૩ મહિનામાં દૂર થઈ જાય છે. આ ઓપરેશન પછી ઓડકાર આવવામાં અને ઉલટી કરવામાં દર્દીને ક્યારેક તકલીફ લાગે છે.

કયા Complication થઈ શકે?

સામાન્ય રીતે આ ઓપરેશન જોખમરહિત હોય છે અને અન્ય ઓપરેશનો જેટલું જોખમ હોય છે.

(૧) એનેસ્થેસીયાનું Reaction

(૨) લોહી નીકળવું

(૩) અન્નળી, હોજરી બરોળની ઈજા

(૪) પેટના ચેકાનો ચેપ વગેરે

GERD

આપના હિત માટે પ્રકાશિત

હરિભક્ત સર્જિકલ હોસ્પિટલ

૫૦૮, સંગીતા કોમ્પ્લેક્સ, ડોક્ટર હાઉસ સામે, પરીમલ કોર્સીંગ

પાસે, અમદાવાદ- ૬.

ફોન: ૨૬૪૬ ૧૧૮૬, ૨૬૪૬ ૨૨૮૬